

Vincas Mykolaitis-Putinas

Eilėraščiai

TARP DVIEJŲ AUŠRŲ

Tarp dviejų aušrų pasaulis kaip pasaka.
Iš žvilgančių bokštų veizi visareginčios akys, –
ir jų regėjimais žaviesi tu pats,
patirdamas tolimą,
paslaptinę,
nesibaigiamą,
vientisą būtį.

Rytuose jau nuspėji besiartinančią šviesą,
bet vakarų atošvaistos atgyja tavy
kaip seniai girdėtų
giedojimų aidai.

Visi daiktai kaip blankūs šešėliai
dvilypuojasi tavo regėjime,
ir tu nebežinai,
koku vardu juos vadinti.
Tavo paties būtis
nykais aidėjimais skrenda atgalios, –
ir tau be galo liūdna.

1927 [1936, 1956]

RYTO SAULEI

Sveika būk, ryto saule malonioji,
Tu tyro džiaugsmo motina skaisti!
Šviesias padangių grožybes nešioji
Ir juodai žemei spindulius siunti.

Kalnai tau kelia karūnas liepsnotas.
Tau meldžias girios šlamesiais rimties.
Kiekvienas ryto augalas rasotas
Tau savo žiedą pabučiuot išties.

Ir aš, kaip kalinys iš drėgno urvo,
Į aukštybes dvasia besistiebiąs,
Nukratęs dulkes juodo žemės purvo,
Per naktį laukiau patekant tavęs.

Sveika būk, saule, gyvasties nešėja,
Kad vėl mane pakilus bučiavai,
Kad vėl pernakt urve tingiai glūdėję
Arų sparnai išsitiesė laisvai.

Ir aš einu toliau, tavim apsvaigęs,
Kalnais ir slėniais – laisvas kalinys.
Jau išpirkimo aukos baigias, baigias, –
Ir naujas rytas žemę atmainys.

Kaunas

1920. VIII. 15

VIRŠŪNĖS IR GELMĖS

1. ĮVADAS

Urvai ir bedugnės
Granito uolynus išvarstė,
O aštrios skeveldros
Viršum pro kraštus nusikarstė.
Vidurnakčio gūdis
Nei mirtinas takas keleivio nebaido:
Jei žūsi, tai žūsi kaip lašas be garso ir aido.

Bet jeigu pasieksi
Padangėj iškeltą viršūnę,
Tu būsi kaip Dievas,
Paniekintos žemės klajūne!
Tu būsi tik vienas
Tau matomos saulės ugnim suspindėjęs,
Kalnų ir bedugnių, ir viso pasaulio kūrėjas.

Parpulki, keleivi,
Ir kniūpsčias per akmenis slinki,
O alpstančią širdį
Laisvėjančia aistra gaivinki.
Sukrūvintom rankom
Pro aštrias atolaužas stiebkis į priekį
Ir smailą viršūnę, krauju prakaituodamas, sieki.

2. VIRŠŪNĖ

Sveika būk, viršūne, pakalnėj svajota,
Nuo sutemų meto per naktį ieškota,
Aušroj man sukūrusi dangų liepsnotą –
Sveika būk, viršūne kilni:
Kas valandą žvilgsnis nuo žemės man kilo,
Ir šitai plazdėję jausmai nenutilo,
Kol nykiąją tavo vienatvę pamilo,
Padangės aidų vedami.

Iškėlei mane tu virš žemės grožybių,
Kur siaudžia ir virpa iš žydrio auštybių

Pasaulį apglobę aidai amžinybių,
Kaip milžino varpo gaida.
Prasidengė girdas, nusišvietė žvilgis,
Pabudusi siela plasnoja ir ilgis,
Kol auštantis rytas krūtinę suvilgys
Gaiviaja rasa ir malda.

Jau keliasi saulė pro mėlyną klonį,
Kalnais nušvytravo verpetai raudoni –
Ir didė ramybė, šventa ir maloni,
Apsėmė tave ir mane.
Nereikia man žemės – tavy pasiliksiu,
Į saulėtą dangų, kaip tu, aš įsmigsiu
Ir amžiam ant tavo karūnos užmigsiu,
Apsvaigęs padangių sapne.

3. ILGESYS

Baigiu jau su saule kaip aras danguj viešpatauti;
Žemyn nusvarino man galvą sunki karūna.
Jau gaudžia pakalnių varpai, mano šūksnio užgauti,
Jau blyksi gelmių žibintuvai raudona liepsna.
O žvilgančioj jūrėj jau saulė pasruvo raudonai,
Miglotą pakalnę ir dangų apliejo ugnim, –
Atsikvėpė žaliosios lankos ir našūs dirvonai
Ir lūkesiu virpa, ir dega drauge su manim.

Suglausiu sparnus ir nukrisiu ant tavo krūtinės,
Tu žiede svajonių iš liūdesio mano taurės.
Tegu mano viso gyvenimo skaudama gėla,
Kaip puolanti žvaigždė, gyvybės kaitra sužėrės.
Man nedavei laimės vidurdienio saulėj plazdėti,
Tik slankioti nykiais šešėliais naktų glūdumoj,
Tik gęstančią žarą, tik alpstantį šypsnį mylėti,
Tik melstis pasauliui tylioje nebevilties maldoj.
Už ką gi tave pamylėjau, tu žeme gimtoji,
Kad jaudini sielą ir ilgesiu širdį kuri, –
Ir skausmo atobalsiais mano krūtinėj vaitoji,
Ir virpančioj ašaroj gęstančia saule žėri.

4. ĮSPĖJIMAS

Atstoki, keleivi, nuo krašto uolos,
Kai vėjas miglas į pakalnę suklos.
Atstok, nusigręžk ir nežvelki žemyn,
Paniekinto klonio melsvon prapultin.

Jau šaltą dvelkimą į veidą junti:
Slaptingas vidurnakčio metas arti, –
Ir vėl iš pabudusios jūrų širdies

Graudi aimana bangomis išsilies,
Ir gelmę sudrumstusi žemės klaida
Prabils paskandintojo varpo gaida.

Bijoki, keleivi, nakties glūdnumos,
Jei žemės šešėlis sparnu tau pamos, –
Ir ieškantį žvilgsnį nukreipsi žemyn,
Paniekinto klonio melsvon prapultin.

5. PASKANDINTOJO VARPO GIESMĖ

Kai tik pasikėlė vidurnakčio gandas
Ir dvyliktas aidas dangum nuskambėjo,
Nublankęs sustojo pusiaukely mėnuo,
Ir žvaigždės vaiskiau sublizgėjo,
Aš, kniūpsčias parpuolęs ant krašto bedugnės,
Išgąsdintą žvilgsnį mečiau prapultin, –
Ir štai nežinau, ar miglotoj pakalnėj,
Ar mano krūtinėj tyliai suaidėjo:
Din din... din din... din din...

– Sapnuoki, pasauli, vidurnakčio sapną, –
O tavo dangus, tavo mėnuo ir žvaigždės,
Ir laisvė tavoji tik man... tik man...
Slaptingo pasaulio aš didis karalius:
Giliausioj versmėj mano amžinas sostas –
Din dan... din dan... din dan...

– Ir gilios, ir tamsios gyvenimo šaknys
Draugėn susibėgo našioj mano įsčioj
Ir godžiai įsmigo manon širdin.
O tu, spinduliuotų viršūnių valdove,
Sapnuok savo laisvę, mane paskandinęs, –
Din din... din din... din din...

Tu kelki į dangų nupuikusią galvą,
Aš tavo gyvybės šaknų nepaleisiu:
Pasaulis valdyti tik man... tik man...
Tegu tavo žiedą palaimina saulė,
Pradėtąjį vaisių tik aš išpenėsiu –
Din dan... din dan... din dan...

6. GELMIŲ DANGUS

O kai prasiskyrė pakalnėj rūkų uždanga
Ir žvilgančioj jūroj nuslūgo sidabro banga,
Mačiau, kaip apvirtęs dangus po uolos mano kojų
Visas grožybes į atvertąją gelmę suklojo.

Ir jau ne viršuj spindi mėnuo ir žvaigždžių būriai,
Tik žemėje mirga skaidrieji dangaus žiburiai. –
Ir jau ne padangėj kalnai į žydrumą įsmigo,
Tik žemėn apvirtę viršūnėmis gyly užmigo.

Būk sveikas gi, žemėje atspindėjęs dangau!
Tik tau savo dvasioj aš lūkesio žiedus rinkau.
Paskęsiu tavy ir gyvensiu pasauliu kitu:
Ir dangų, ir juodąją gelmę pasieksiu kartu.

Vidurnakčio monai ir kylančio ilgesio burtai
Atidengė angą spėjimuose dvasiai sukurtai:
Tyliais nujautimais ir dangų, ir žemę apjuosę,
Skandina ir supa savųjų gelmių atspindžiuose.

7. LOPŠINĖ

Sapnuoki, pasauli, vidurnakčio sapną
Ir amžiną kovą – ir amžiną laisvę,
Ir savo liepsnų nesuvaldomą galią
Pirmykštės kūrybos ankstyboj aušroj.
Granito uolynuos suspaustoj krūtinėj
Dar saugoja žemė liepsnojančią širdį,
O tvanko rūkais debesuotoj padangėj
Dar blykčioja skaidrūs pirmykšti žaibai.

Vergai išsprogdins kietą požemių plutą,
Ir perskros žaibai žemės motinos įsčiai,
Ir kraterių liepsnos ištrykš į padanges –
Raudonais žibintais tau veidą nušvies.
Į gelmę apvirs spinduliuotos viršūnės,
Sutrupins granito krantus vandenynai, –
Ir krintančios žvaigždės žemčiūgais išvarstys
Aptemusio chaoso rūsčias bangas.

Skausme ir vienatvėj kalėjusią dvasią
Kaip paukštį paleisi į amžiną laisvę,
Nežinomoj saulėj, nežinomam ruime,
Nežinoma laime gyvent amžinai.
O virš gaivalingų ugninių verpetų,
Didžioj užgesintų pasaulių ramybėj,
Kaip spindinti žvaigždė, zenite įsmigus,
Tebveizės budrioji Kūrėjo akis.

1921 [1927]

GEDULAS

Dangus juodais sparnais atsirėmė į žemę –
Ir juodos vėliavos į saulę pasikėlė.
Gedėki, mano žeme, nesulauktos laimės
Šviesiųjų prižadų palaužtame šešėly.

Pridengsime šydais ir mes nuleistas galvas,
Pilkųjų pelenų nuo veido nenuplovę.
Palinkom ant gelmių kaip karklai žaliakasiai,
Nusvirusiais žvilgsniais apglėbę tyrą srovę.

Mes kaip nuliūdę sūnūs ant gelmių palinkom,
Kur motinos širdies mirtis nenumarino,
Tik mūs nykių dienų neišgyventas skausmas
Palaimintam kape jos vardą pavadino.

Ir gedulo tyloj tas pats meilingas balsas,
Kurs mus gimdydamas į žemę paviliojo:
Mylėki tik mane ir mano skaudų džiaugsmą –
Ir visa, ką širdis būties sapne svajojo.

Eik šen gi, mano drauge, džiaugtis ir gedėti
Šviesių širdies sapnų palaužtame šešėly:
Dangus juodais sparnais atsirėmė į žemę,
Ir juodos vėliavos į saulę pasikėlė.

1922 [1936]

MARGI SAKALAI

Lydėdami gęstančią žarą, vėlai
Pakilo į dangų margi sakalai.
Paniekinę žemės vylingus sapnus,
Padangėje ištiesė savo sparnus.
Ir tarė margieji: negrįšim į žemę,
Kol josios kalnai ir pakalnės aptemę.
Sapnai ir šešėliai padangėse mums
Šviesiųjų į saulę kelių nebedrums.
Mes skaisčiąją aušrą dangum pasiviję,
Iš josios vainiko nuskinsim leliją –
Ir miegančios žemės laukus ir uolynus
Paversim į žėrinčius saulės gėlynus.
Ir štai suplasnojo iš naujo sparnais,
Tolyn ir aukštyn, kolei kraujas užkais
Pavytosios saulės ieškota liepsna
Ir žemei užgims pranašauta diena.

Bet štai rytuose jau nuraudo dangus,
Jau nušvietė saulė uolas ir laukus,

Tačiau iš dangaus nei anksti, nei vėlai
Negrįžo į žemę margi sakalai.

1922

SKRISKI, ARE

*...Dangus – mano tėvas,
bet Žemė – motina manoji...*

Skriski, are, į pat dangų ir plasnoki,
Būt vergu savosios žemės tu nemoki.
Aš tau laisvės nei dangaus nepavydėjau,
Nors tik juodą, šaltą žemę pamylėjau.

Kai geriu jos drėgną kvapą ir ūkus,
Man sapnuojas skaisčios žvaigždės ir dangus.
O kai vėl mane padangė užsūpuos,
Jausiu žemę savo ilgesio vaizduos.

Kaip apimt tave, pasauli begalini?
Gaivalingą tavo galią siela mini:
Tavo liepsnos man krūtinėj dar žėruoja,
Tavo aistros mano lūpomis garuoja.

Tu pasėjai mano gyvastį, dangau,
Bet aš čia, juodojoj žemėj, išdygau.
Dar pirmykštę savo būtį siela mini, –
Tik apglėbt tave, pasauli begalini!

1922

ŽEMEI

Graži ir galinga esi, nuodėmingoji žeme!
Tu praneši dangų savųjų žiedų skaidrumu.
Iš tavo gelmių sau vaivorykštės metmenis semia, –
Iš tavo krūtinės ir aš sau gyvybės imu.

Nuo juodbruvo veido saulėleidžio skarą nutraukus,
Tu šiltą pavasario naktį manim apsvaigai:
Jaučiu tavo plakančią širdį ir kvepiančius plaukus,
Kaip galvą svaigina lyg žydinčių pievų ūkai.

Raudonos aguonos nulinkę tau vyto prie kojų,
Ties galva rausvi debesynai pakriko lengvai, –
Susitelkė žvaigždės ir mėnuo padangėj sustojo,
Kai šiltą pavasario naktį mane bučiavai.

Apglėbiau tave, kaip nė vienas apglėbt negalėtu,
Įaugau tavin chaotingų geismų šaknimis.
Kaip pasakos augalas kilsiu lig ruimų žvaigždėtu,
O kraunamas žiedas tavąja gyvybe išmis.

1922

IŠ SAULĖTŲ VAIŠIŲ

Iš vasaros džiaugsmo, iš saulėtų vaišių
Pailsęs grįžau aš į savo namus.
Nuploviau versmėj sudulkėjusias kojas
Ir rankose paslėpiau degantį veidą.
Už durų dar gaudžia aidai pasiviję,
Ir ūžčioja dar sūkuriai spindulingi,
Ir plazda džiaugsmu palydovės plaštakės, –
Bet mano namuose jau sutemos smilksta
Ir mano krūtinėj – tylos valanda.

Užvylė mane visareginti saulė:
Žydrąsias akis spinduliais sužavėjo,
O širdį nykybės šešėliu apsupo,
Kaip juodu prakeikto likimo sparnu.
Jaunatve ir meile pražydusį šypsnį
Svajingai išbraižė ant moteries veido
Ir galvą lelijų žiedais apipynė, –
O jų šaknyse išpenėtąją angį
Paleido ilsėtis pavėsy krūtų.

Išnykite, saulės niekingieji monai, –
Aš durų į šviesą daugiau nepraversiu:
Maištingoje laisvėj bekylančiai dvasiai
Per ankšta pasaulio šviesumo riboj.
Lig sutemų meto tyloj išrymojęs,
Be gailėsčio merdinčią saulę išvydęs
Ir tolimą gandą už kalnų nugirdęs,
Nedegsiu liepsnoto kelionės žibinto,
Tik vienas išeisiu tyliai pro duris.

Į tolį, į aukštį platus mano kelias:
Tik balzganos miglos, tik virpančios žvaigždės,
Tik tolimos mąstančių kalnų viršūnės, –
Tik plazdantis jausmas: gyvenk ir mylėk!
Einu kaip valdovas – ir laisvas, ir didis,

Kaip šiandien nužengęs nuo rankos Kūrėjo
Į naują, pirmą, garuojančią žemę,
Nešu paaukoti jai atvirą širdį, –
Einu į pasaulį gyvent ir mylėt.

1922

VERGAS

I

Puikūs mano viešpačio namai:
Šimtabokščiai, krištoliniai, šviesūs rūmai.
Pažiūrėsi – temsta akys nuo žydrumo,
Palytėsi – skamba tūkstančiai aidų.

Gyvenu aš savo viešpačio namuose,
Nepažįstamas, užklydęs pakeleivis.
Kur einu – visur atverti vartų vartai,
Bet išeit į plačią laisvę negaliu.

Negaliu apimt dangaus šviesių žvaigždynų
Nei pasiekti tolumoj baltų viršūnių,
Nei srauniai, prie žemės puolęs, kaip upelis
Išsilieti į putojančias marias.

Tiktai vakaro sulaukęs, kaip šešėlis
Aš einu prie savo bokšto siauro lango,
Ir kai uolos saulės spindulius užtvenkia
Tuomet blankų savo veidą pradengiu.

Ir sakau: štai vėl pasibaigė diena –
O tik lašas į bedugnę nuriedėjo.
Mano mintys kaip žėruojančios žarijos,
O aplinkui tik glūdnybė ir drėgmė.

Ir skaitau aš savo rūstų pasmerkimą:
Čia pasaulio baigias ribos, baigias erdvės.
Nepramuši lakiai minčiai kieto skliauto –
Būsi vergas ir vergausi amžinai.

II

Nusvirau aš į vargingą savo guolį,
Kaip žmogus, kuriam vis tiek – gyvent ar mirti,
Kaip žmogus, kurio paniekinta gyvybė
Tartum liūtas tūno alkio lūkesy.

Ir išvydau prieš save aš moteriškę,
O jinai slaptingą žadinį man sakė:
– Aš tave paimsiu, menkas žemės verge,
Ir paveldėsi tu mano karalystę.

Bet dabar tu nebregėsi Dievo žemės
Nė vidurnakčio varpų nebegirdėsi,
Nepaliesi savo pirštais jokio žiedo
Ir nė vieno skambaus žodžio nebetarsi. –

Ir tapau aš panašus į jūros gyvį,
Kurs gelmėj į kietą lukštą įsitraukęs
Ir geismai į savo širdį įsiėmęs,
Pats maitinasi jos gyvasties penu.

Ir nežino, kad viršuj ten užia bangos,
Siaučia audros ir verpetai sukuriuoja,
O bekraštis vandenynas ir pasaulis –
Jam tik sapno nereikšminga nebūtis.

Bet iš kurgi tie nauji skaidrieji aukščiai,
Kur mane kaip tyrą mintį laisvėn neša?
Plaukia, skamba daugiaspalviai žibintuvai,
O visų viena versmė – mana širdis.

Ne, ne gyvis aš, į lukštą įsitraukęs,
Tik naujos būties ir gyvasties kūrėjas,
Kur erdviu, platu ir laisva, ir džiaugsminga,
Tartum Dievo būtum skrendanti dvasia.

Ir prabilo didis balsas į mane:
– Būki sveikas, mūsų amžinas valdove!
Tu tasai, kurio palaimintą gimimą
Patekęsios septynios puošė žvaigždės.

III

Kam gi mano neprašytas atbudimas
Anksti rytą vėl pagimdė mane saulei
Ir iš naujo spinduliais erdves aptvarstė,
O širdy paliko alkanus geismus?

Argi tam, kad aš per dieną būčiau sargas,
Pats prie savo laimės angos pastatytas.
Arba tam, kad, palšvo vakaro sulaukęs,
Keikčiau tuščių savo būtį ir sapnus!

Nes, pažvelgęs pro mažutį bokšto langą,
Pamačiau, kad aš tas pats tik menkas vergas,

Kurs kaip vakar, taip ir šiandien neberanda
Savo kelio į pasaulio platybes.

Ir suspaudė mano galvą tokia gėla,
Kad, tariau, pabirs po kojų šaltos plytos
Ir išsirakins aukštųjų skliautų siūlės,
Ir ugnim išsprogs įkaitę smilkiniai.

Ne, tariau, tegu jau būčiau nepažinęs
Tų pasviečių ir tų žvaigždžių septynspalvių,
Kur akis man kaip meilužės išbučiavo
Ir paliko ryto saulės patyčiom.

IV

Mano viešpats ir valdovas rengia puotą.
Skamba, džiūgauja sujudęs visas dvaras,
O vergai aukštiesiems svečiam lig žemės lenkias
Ir sodina į garbingas jų vietas.

Tad pasišaukė mane ir tarė viešpats:
– Šiandien būsi iš vergų tu man pirmasis.
Eik ir vilkis kuo gražiausią savo rūbą,
Imk ir pilstyk svaigų vyną į taures. –

Ir pilu visiem saldaus ir seno vyno,
Ir jaučiu, kad į kiekvieną tuščią taurę
Aš pilu ir savo širdgėlos po lašą,
Aš ir pagiežos pilu jiems, ir tulžies.

Nes ar mano didis sapnas nepribrendo?
Ar ne metas jau atrast slaptinę viešnią,
Kur parodė mano tolimąją laimę
Ir septynias mane gimdžiusias žvaigždes?

Tuomet priėjau prie tos garbingos vietos,
Kur sėdėjo viešpačio dukrų jauniausia
Ir skambiu juoku gaivino visą puotą –
Ir mane į save šaukė jos šypsny.

Tad kai pyliu jai saldaus į taurę vyno,
Gal tai tu, maniau, viešnia regėto sapno,
Kur gražinsi mano prarastą tėvynę
Vienu tyliu savo žadinio žodžiu.

O jinai, pažvelgus į mane, pasakė:
– Šitai mano tėvo ištikimas vergas,
Kurs nežino, kas yr laisvė, kas yr meilė;
Jojo laimei trupinių po mūs pakaks. –

Tuomet, nežinau dėl ko, tie ramūs žodžiai
Taip staiga sukurstė mano gyslų kraują,
Kad nebišturėjau svaigulingo geismo
Ir valdovo vyną žemėn aš sviedžiau.

Nemačiau aš tuo metu nė vieno veido,
Tik girdėjau išsigandusių šauksmą,
Kurs mane pasibaisėdamas lydėjo:
– Vergas pašėlo!.. –

Nieks nedirso atsistot į mano kelią,
Nieks nedirso sulaikyti mano žvilgsnio,
Kurs į tolimas padanges tartum žaibas
Smigo, žiebdamas naujas kaitrias ugnis.

Irėjau aš, viešpačio palikęs rūmus,
į naujos būties nežinomą kelionę,
Tiktai vieną žodį širdyje kartodams:
Aš nei vergas, nei karalius, tik žmogus.

Aš žmogus, kuriam prailgo jojo dienos
Be nežinomų kitos būties platybių,
Kur kita šviesa kitokius ugdo žiedus,
Kur nėra nei pabudimų, nei sapnų.

Bet dabar jau mano dienos, lyg žemčiūgai
Skaidrios, rieda į bekraštę amžinybę,
Kur septynios dega žvaigždės daugiaspalvės,
Kur gyvena mano ilgesio viešnia.

Ir eina vergas kalnais, eina kloniais –
Bet jau ne vergas, tik nykus klajūnas.
Didžių nebodamas, mažų neliesdamas, –
Visus šypsniu pasveikina taikingu,
O džiaugsmas spindi jojo akyse.

Užeis ant kalno –
Rankas į viršų kelia, lyg norėtų
Palaimint visą aukštą Dievo dangų.
Nužengs pakalnėn –
Bučiuoja apkabinęs pilką žemę –
Ir laime dega jo veidai.

Visi jau laisvąjį klajūną mato:
Vieni ramia užuojauta sutinka,
Kiti jį paniekos žvilgsniu palydi,
Bet kokią mintį slepia jis krūtinėj,
Nežino niekas. – –

PESIMIZMO HIMNAI

I

Saulėtekio giesme pagarbinti noriu
Didingo gyvenimo skaistų altorių –
Ir dieviškos galios įkvėptą kūrybą,
Kur žody minties spinduliavimu žiba,
Kur varsto juodų vandenynų gelmes,
Kol šviesų žemčiūgą į saulę išmes.

Bet kas mano norai, jei aukuro plytos
Drėgnųjų pakalnių purvų aptaškytos,
O saulėj iškeltų viršūnių krislai
Ir galvą, ir širdį išgraužė aklai.
Kūrybinių saulių kaitra nusibodo,
O žvaigždės šviesiam danguje nesirodo.

Tikiu visagalinčios meilės esimą,
Kur mano gyvenimas būtį sau ima,
Kuri motinystės dosnia krūtine
Kaip kūdikį peni ir globia mane –
Kuri, milijonais širdžių suliepsnojus,
Pasauliam sukurs pažadėtuosius rojus.

Bet kas gi tikėjimo pavergtas protas,
Jei dvasios nežadina jausmas liepsnotas,
Jei blėsta širdies židinys išgyventas –
Jei meilė – heterų pigus komplimentas!
Lai siaučia gyvenimas saulėtam šoky –
Tu skausmą ir juodąją naktį giedoki.

II

Amžinas genijau, rūstusai milžine,
Mano gyvenimo juodas likime!
Tau mano prakeiksmas, tau mano sielvartas,
Tau mano liūdinčios sutemų giesmės.

Kam gi tu leidai man tapti iš chaoso
Meilės ugnim spinduliuojančia žiežirba,
Kam gi tu pasmerkei mano budėjimus
Tylia vienatve didingiem vidurnakčiam?

Tu mane apglobei mano jaunatvėje
Savo sparnų šešėliuotais mojavimais,
Tu mane užslėpei saulės mylavimam,
Tu mane paveržei meilės bučiavimam, –

Kiauto lukšte man pasaulį sukūręs –
Būki pagarbintas!

Ūžia pro šalį triukšmingais aidėjimais
Margos aistringą pasaulio būtybės, –
Mano krūtinėj, kaip vakaro pasakoj,
Žėri vien mano svajonių ugniavietė.

Duok gi man gilią vidurnakčio glūdumą,
Slėki mane juoda nuodėmės letena –
Lai nugrimztu į svaiginančią gelmę
Tavo galingo, rūstaus pasmerkimo.

III

Alkanas nuobodis sielą apnuogino,
Amžinas nerimas širdį ištuštino –
Saulė ir dulkės išgraužė akis.
Slankioju vienišas kryžkelių aikštėse,
Brolio ir tėvo, ir motinos vengdamas, –
Savo būties apgaulingas vagis.

Priesaikos meilę ir pigią dorovę
Blyškūs heterų šypsniai tebesotina –
Nuodėmės vardo jų žemėj nėra.
Ak, mano nuobodi, alkanas liūdesi,
Kuo gi tu mano dar dvasią pasotinsi, –
Tu mano nuodėmė – mano dora.

Pusę gyvenimo kryžkeliais žūdamas,
Audriąją būtį sapnais pasikeisdamas,
Tylinčiu antkapiu žemėj tapau.
Ak, mano nuobodi, alkanas liūdesi,
Tavo šaukiuosi skaudaus atpirkimo,
Tau savo sieloj altorių statau.

IV

Kaip alkanas aras iš griūvančio lizdo
Aš veiziu į savo paniekintą būtį:
Nei džiaugsmo padangių, nei žemės vilionių,
Nei skaudamą gėlą iš sielos išguiti.

Žinau, kad prieš Tą, kuris saulėmis valdo,
Paniekinta dreba maištinga galybė,
Bet mano aistra kaip ugninis verpetas,
Ir mano valdovė – akla Būtinybė.

Ir šitai degu kaip vidurnakčio žvaigždė,
Iš chaoso geismo ugnim suliepsnojus,

Bet kur mano žemė ir kur mano dangūs –
Ir kur mano saulėtas poilsio rojus?

Vien tu, nepatirtoji nežinomybe,
Kur amžius siaubi į baimingą glūdumą,
Priglausi mane kaip išklydusį sūnų
Į savo marinančios prieglobos rūmą.

V

Palaimintas būki, žmogaus nežinojime
Nei savo gimimo, nei savo mirties,
Nei savo likimo vienatvės klajojime,
Nei savo menkystės džiaugsme ar vaitojime, –
Nei ką tu prakeikei, nei kam tu meldies.

Vedi tu, bedugnėmis kelią man tiesdamas,
Kaip vergą per drėgnus ir juodus urvus,
Vylingais mirażais gyvenimui šviesdamas,
Sapnais į nežinomas tolumus kviesdamas,
Kol siela prie kapo ir kryžiaus pabus.

Tada gal patirsiu, kad visas gyvenimas
Nevertas nei juoko, nei lašo aukos,
O mano gimimas, mirtis ir išganymas,
Kaip amžinas dieviškas jausmas ir manymas,
Per amžius Kūrėjo krūtinėj liepsnos.

Bet šiandien lenkiuosi prieš didelę paslaptį,
Kur degina kraują gyvybės alkiu –
Ir vėl nenutilstančiu laimės ieškojimu,
Likimo slaptų ištarmių nežinojimu
Prie kapo ir kryžiaus vienatvėj žengiu.

VI

Trumpo gyvenimo didė menkysta!
Kaip tu plati ir galinga esi!
Tavo šešėliuose gyvastys vysta,
Merkiasi žvaigždės ir saulė šviesi.

Kaipgi tu pavergei dvasios laisvūną,
Didžio pasaulio garbingą valdovą:
Kilnūs jo sostai paniekinti žūna,
Kyla vergai į maištingą kovą.

Ė, nenurimstančios dvasios laisvūne!
Tavo skausmų ir laimėjimų žygiai
Puošia padangių aukščiausią viršūnę,
Skamba jų posmais aidai šimtastygiai.

Tu gi patsai vien šešėlio šešėlis,
Kurs savo vardo minioj nepažįsta: –
Klaidžioji, gūdžiai pasauliui iškėlęs
Trumpo gyvenimo didę menkystą.

1925

RŪPINTOJĖLIS

Dievuli mano, kas per šviesios naktys!
Ir kas plačių padangių per aukštumas!
O žvaigždės, žvaigždės! didelės ir mažos
Taip spindi, net graudu, Dievuli mano.

Išeisiu, sau tariau, ant lygaus kelio:
Ant lygaus kelio tai valia valuzė,
Ant lygaus kelio šviesiąją naktuzę
Tai tik jaunam plačias dūmas dūmoti.

Bet kam gi tu, budrus Dievuli mano,
Prie lygaus kelio rūpestėliu rymai?
Prie lygaus kelio, kur vargų vargeliai
Vieni per dieną dūsaudami vaikšto.

Dievuli mano, argi mūsų godos
Tave prie kelio iš dangaus atprašė,
Ar gal tos šviesios rudenio naktuzės
Tave iš mūsų žemės išsapnavo?

Priimki gi mane, budrus Rūpintojėli,
Prie lygaus kelio šiąnakt padūmoti. –
O kad aukštam danguj tos šviesios žvaigždės
Taip spindi, net graudu, Dievuli mano.

1926

TEGU TAVE DIEVAI

Laukuos šalna. Šarmotasai rytys
Jau tuoj ir mano taką švilpdams nubarstys
Geltonu gintaru ir baltu sidabru,
Kad būt širdy ramu, o akyse skaidru...
Jau pūstelėjo girioj bangos šalto kvapo,
Geltonu sukuriu įsimetė tarp lapų, –
Ir kugžda kuplios liepos ir liekni klevai:
Tegu tave dievai, tegu tave dievai.

Einu tolyn. Dangus dar saulę mąsto
Ir želmeny mielai pavasarį surastų.

Bet saulė jau toli su meile ir daina,
Ir tamsžalis želmuo maitinasi šalna.
O tas, kurio širdis dar saulės burtais klieda,
Šiąnakt raškys sapne paparčio slaptą žiedą, –
Pabus, išvys šalnas ir šyptelės kreivai:
Tegu tave dievai, tegu tave dievai...

Žiedų nėra. Tačiau visur dažai,
Ir rodos, pats kartu juos laistai ir paišai.
Pamiršęs jau gėles, rusvus lapus skini
Ir saulėtas dienas iš naujo gyveni.
Ir veizime atgal, tyliu džiaugsmu nurimę,
Ir laiminam tave, liūdnų spalvų žaidime,
Kad vienai valandėlei dar mus prigavai:
Tegu tave dievai, tegu tave dievai...

Skubu atgal. Namai iš tolo moja
Greičiau į jaukų vidų kelti koją,
Užvarstyt langines, uždarinėt duris, –
Ir kai vėjuotos sutemos aplink užkris,

Atskleisti prie ugnies tą šviesų, gelsvą lapą,
Kur saulėtų dienų įbrėžtos aistros tapo,
Pažvelgt, nusišypsot ir atsidust lengvai:
Tegu tave dievai, tegu tave dievai...

1926

PABAIGA

Praėjusio meto jau nykstančius žemės sapnus
Dainuoti baigiu.
Užversiu tiesiai ir kreivai išrašytus lapus
Šypsniu palankiu.

Dvasia jau kaip paukštis pajuto ateinančio ryto
Naujus Pranešėjus –
Ir merdinčio vakaro neišgyventa žaizda
Paliovė skaudėjus.

Giedrėjančia giesme anksti pasitiksiu tave,
Slappingas rytojau.
Pamynęs po kojų suvytusį rožių vainiką,
Aukštai atsistojau.

Trumputės minutės, susmulkinę žemės dienas,
Taksėdamos slenka, –
Ir visa, kuo sirgo ir liūdo, ir džiaugės širdis,
Taip smulku ir menka, –

Kad, rodosi, n r ko atleisti n  melst atleidimo:
Nebuvo kal iu!
Jei buvo, tai vien tik ŗirdies daugiabals  kalba:
Myliu ir jau iu.

1923